Evropský parlament
2019-2024

Výbor pro zahraniční věci

2023/2105(INI)

22. 9. 2023

NÁVRH ZPRÁVY

o úloze Evropského parlamentu a jeho parlamentní diplomacie v zahraniční a bezpečnostní politice EU
(2023/2105(INI))

Výbor pro zahraniční věci

Zpravodaj: Jordi Solé

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o úloze Evropského parlamentu a jeho parlamentní diplomacie v zahraniční a bezpečnostní politice EU
(2023/2105(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na čl. 14 odst. 1 a článek 36 Smlouvy o Evropské unii,

– s ohledem na prohlášení místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 20. července 2010 o politické odpovědnosti,

– s ohledem na závěry Rady ze dne 28. června 2016, jimiž byla přijata zpráva nazvaná „Sdílená vize, společný postup: silnější Evropa – globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie“,

– s ohledem na společné sdělení Komise a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 25. března 2020 nazvané „Akční plán EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024“ (JOIN(2020)0005),

– s ohledem na „Strategický kompas pro bezpečnost a obranu – Za Evropskou unii, která chrání své občany, hodnoty a zájmy a přispívá k mezinárodnímu míru a bezpečnosti“ přijatý dne 21. března 2022,

– s ohledem na rozhodnutí Rady 2010/427/EU ze dne 26. července 2010 o organizaci a fungování Evropské služby pro vnější činnost[1],

– s ohledem na své doporučení ze dne 15. března 2023 Radě a místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku o přezkumu fungování ESVČ a silnější EU ve světě[2],

– s ohledem na své usnesení ze dne 12. března 2019 o budování kapacity EU v oblasti předcházení konfliktům a mediace[3],

– s ohledem na své rozhodnutí ze dne 13. září 2023 o změnách jednacího řádu Evropského parlamentu k posílení integrity, nezávislosti a odpovědnosti[4],

– s ohledem na článek 54 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci (A9–0000/2023),

[1] Úř. věst. L 201, 3.8.2010, s. 30.
[2] Přijaté texty, P9_TA(2023)0077.
[3] Úř. věst. C 23, 21.1.2021, s. 16.
[4] Přijaté texty, P9_TA(2023)0316.

A. vzhledem k tomu, že článek 36 Smlouvy o Evropské unii vyžaduje, aby místopředseda Komise, vysoký představitel pravidelně konzultoval s Parlamentem hlavní hlediska a volby společné zahraniční a bezpečnostní politiky a informoval jej o politickém vývoji;

B. vzhledem k tomu, že Parlament kontroluje provádění vnějších záležitostí EU a diskutuje o něm, zejména v rámci činnosti svého Výboru pro zahraniční věci a jeho dvou podvýborů – pro lidská práva a pro bezpečnost a obranu, jakož i Výboru pro mezinárodní obchod a Výboru pro rozvoj;

C. vzhledem k tomu, že parlamentní diplomacie může přispět k dosažení cílů EU a k prosazování jejích hodnot a politik, a přinést tak přidanou hodnotu podporou ucelenější a soudržnější vnější činnosti EU;

D. vzhledem k tomu, že Parlament průběžně spolupracuje s volenými úředníky a diplomaty, jakož i se zástupci občanské společnosti a dalšími zúčastněnými stranami ze zemí mimo EU a multilaterálních institucí, zejména prostřednictvím činnosti svých delegací a výborů, včetně pořádání slyšení a návštěv jednotlivých zemí;

E. vzhledem k tomu, že Evropský parlament má kontaktní kanceláře mimo EU – vedle Londýna a Washingtonu i v New Yorku, Addis Abebě a Jakartě;

Vznikající parlamentní diplomacie

1. vítá rostoucí úlohu Parlamentu v rámci vnější činnosti EU, jež se postupně vyvíjí z poněkud okrajové na podstatnou a kombinuje jeho legislativní, rozpočtové a kontrolní pravomoci s různými formami spolupráce se zeměmi a společnostmi nacházejícími se mimo EU;

2. vyzdvihuje specifickou úlohu a hodnotu parlamentní diplomacie, která společně s Evropskou službou pro vnější činnost (ESVČ), Komisí a diplomatickými službami členských států doplňuje a posiluje viditelnost a dopad zahraniční a bezpečnostní politiky EU;

3. vyjadřuje politování nad skutečností, že ačkoli Parlament výrazně přispívá k dosahování cílů zahraniční politiky EU, Komise, Rada a ESVČ jej dosud plně neuznaly za nedílného aktéra v rámci přístupu „tým Evropa“;

4. je proto přesvědčen, že Parlament má velký nevyužitý potenciál, aby dále rozvíjel svou diplomatickou úlohu a přispíval k plnění cílů zahraniční politiky EU;

Nástroje, prostředky a hodnoty parlamentní diplomacie

5. poukazuje na specifický, dynamický a veřejný přínos Parlamentu k zahraniční a bezpečnostní politice EU prostřednictvím činnosti jeho výborů zabývajících se vnějšími záležitostmi, které přispívají ke vztahům se zeměmi mimo EU a mezinárodními organizacemi;

6. konstatuje, že stálé delegace, pracující pod obecným dohledem Výboru pro zahraniční věci, doplňují činnost výborů tím, že poskytují pravidelné a stálé fórum pro politický

dialog se zeměmi mimo EU, a to i prostřednictvím smíšených parlamentních orgánů a mnohostranných shromáždění;

7. zdůrazňuje, že stálé delegace hrají klíčovou úlohu prostředníka mezi Parlamentem a jeho partnery po celém světě, usnadňují interakci, diskutují o postojích a politikách společného zájmu a rovněž naslouchají partnerům a předávají jejich názory příslušným orgánům Parlamentu;

8. domnívá se, že oficiální služební cesty Parlamentu do zemí mimo EU jsou nedílnou součástí vnější politiky EU, a musí proto mít plnou podporu unijních delegací;

9. je toho názoru, že politický dialog, který Parlament vede s vládními a parlamentními subjekty a se subjekty občanské společnosti po celém světě, přispívá k prosazování názorů a hodnot EU, pokud jde o globální normy v oblastech, jako je diplomatická činnost na poli klimatu a energetiky, konektivita, umělá inteligence a digitální a technologické politiky;

10. zdůrazňuje, že Parlament soustavně usiluje o to, aby lidská práva a demokracie tvořily jádro vnější činnosti EU a aby byl klíčovým fórem, kde je možné vyslechnout a umocnit hlas občanské společnosti a demokratických aktérů z celého světa;

11. poukazuje na význam a jedinečný charakter programů Parlamentu na podporu demokracie;

Příspěvek Parlamentu k zahraniční a bezpečnostní politice EU

12. domnívá se, že příští volební období a jmenování budoucí Komise by měly být příležitostí k utužení rámce interinstitucionálních vztahů mezi Parlamentem, ESVČ a Komisí, včetně delegací EU, s cílem posílit parlamentní diplomacii a soubor nástrojů EU pro vnější činnost;

13. požaduje zejména, aby byl posílen dohled Parlamentu nad činnostmi prováděnými v rámci zahraniční a bezpečnostní politiky EU prostřednictvím zvýšení úrovně odpovědnosti a transparentnosti ESVČ a útvarů Komise pro vnější činnost;

14. vyzývá Komisi, Radu a členské státy, aby skutečně zapojovaly Parlament do provádění a kontroly záležitostí strategického významu v oblasti zahraničních věcí EU, jakož i do kontroly nástrojů financování vnější činnosti;

15. trvá na právu Parlamentu na informace v záležitostech SZBP podle článku 36 SEU; v této souvislosti zdůrazňuje, že je důležité co nejdříve dokončit aktualizaci interinstitucionální dohody ze dne 20. listopadu 2002 mezi Evropským parlamentem a Radou o přístupu Evropského parlamentu k citlivým informacím Rady v oblasti bezpečnostní a obranné politiky[5];

16. zdůrazňuje, že Parlament hraje díky své funkci dohledu a pravomoci monitorovat sjednávání a provádění mezinárodních dohod klíčovou úlohu při utváření spolupráce Unie se třetími zeměmi a její celkové činnosti na mezinárodní scéně;

[5] Úř. věst. C 298, 30.11.2002, s. 1.

17. trvá na tom, že úloha Parlamentu by měla být začleněna do všech klíčových strategických politických dokumentů přijatých Komisí a Radou v souvislosti s prováděním vnější politiky EU;

18. vyzývá k dalšímu posílení vztahů Parlamentu s vnitrostátními parlamenty členských států, které mají dobré předpoklady k tomu, aby hrály úlohu prostředníka při kontaktu s výkonnými orgány členských států;

19. domnívá se, že Parlament hraje jedinečnou úlohu, pokud jde o přibližování zahraniční politiky EU evropským občanům, zejména prostřednictvím spolupráce se subjekty na nižší než celostátní úrovni, jako jsou regionální vlády a parlamenty;

20. je toho názoru, že v souvislosti s celosvětovým zhoršováním situace v oblasti dodržování lidských práv a demokracie má Parlament zvláštní úlohu, pokud jde o pomoc demokraticky zvoleným parlamentům na celém světě, aby konsolidovaly svou institucionální úlohu a vnitřní pracovní metody;

21. zdůrazňuje specifickou úlohu Parlamentu, pokud jde o pomoc partnerským zemím, a zejména zemím procesu rozšíření, aby posilovaly svou úlohu v procesu přistoupení k EU;

22. opakuje svou výzvu k posílení institucionálních kapacit EU na poli předcházení konfliktům a mediace a domnívá se, že Parlament může v tomto směru významně přispívat a poskytovat odborné znalosti prostřednictvím svých orgánů a činností v této oblasti;

23. zdůrazňuje, že rozsáhlá meziparlamentní síť, kterou Parlament vytvořil prostřednictvím svých stálých delegací, poskytuje vynikající nástroj pro diskusi a koordinaci postojů s mezinárodními partnery na mnohostranných fórech, například v souvislosti s rezolucemi OSN, diplomacií v oblasti klimatu nebo postoji na úrovni skupiny G20, jakož i pro vyjasňování záměrů EU partnerům a prosazování jejích opatření;

Tým Evropa: Parlament jako partner v oblasti zahraniční politiky

24. domnívá se, že ačkoli by si Parlament měl při provádění svého programu vnější politiky zachovat plnou autonomii, představují společné návštěvy *ad hoc*, jakož i prohlášení Parlamentu týkající se klíčového vývoje v zemích mimo EU, vydávaná spolu se zástupci Komise a Rady, slibnou oblast pro realizaci přístupu „týmu Evropa“;

25. zdůrazňuje, že sledování průběhu voleb je oblastí, v níž je spolupráce mezi Parlamentem a ESVČ nejstrukturovanější, přičemž oba orgány provádějí volební pozorovatelské činnosti, které jsou v několika ohledech velmi dobře propojeny;

26. opakuje svou výzvu ke strategičtější koordinaci mezi orgány EU, pokud jde o naléhavé případy jednotlivých obránců lidských práv; je přesvědčen o tom, že parlamentní diplomacie se může ukázat jako účinný a doplňkový mechanismus pro spolupráci se zeměmi mimo EU v těchto případech;

27. naléhavě vyzývá všechny delegace EU, aby informovaly veřejnost o činnosti Parlamentu související s jejich hostitelskou zemí, mimo jiné na svých webových

stránkách v místním jazyce, a aby získávaly zpětnou vazbu od místních orgánů a skupin občanské společnosti;

°

° °

28. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a vládám a parlamentům členských států.